

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE

Godkännande av vissa bestämmelser i konventionen om upprättandet av en europeisk polisbyrå och i protokollet till konventionen

1997-98

nr 13
RP nr 3

SAMMANFATTNING

Republikens presidents förslag

Republikens president föreslår att lagtinget ger sitt bifall till att lagen om godkännande av vissa bestämmelser i konventionen om upprättandet av en europeisk polisbyrå samt i det protokoll om Europeiska gemenskapernas domstolsbehörighet som ansluter sig till den träder i kraft i landskapet Åland till de delar konventionen faller inom landskapets behörighet och avviker från självstyrelselagen.

Utskottets förslag

Utskottet tillstyrker att lagtinget ger det begärda bifallet.

UTSKOTTETS SYNPUNKTER

Genom konventionen som hänför sig till EU-samarbetet i rättsliga och inrikes frågor inrättas en europeisk polisbyrå (Europol) vars uppgift kommer att bli att bistå polis-, gränsbevaknings- och tullmyndigheter i fråga om förebyggande av brott. Huvudinriktningen är brott mot liv, hälsa och frihet samt egendomsbrott liksom bedrägeri, olika former av olaglig handel och angrepp på miljön samt penningtvätt. Syftet med Europol-samarbetet är i första hand att främja informationsutbyte mellan myndigheterna i medlemsstaterna. Europol har inte med stöd av den föreliggande konventionen någon behörighet att vidta operativa åtgärder i medlemsstaterna. Varje medlemsstat har en nationell enhet som utgör den enda förbindelselänken med Europol. I Finland kommer uppgiften att påföras centralkriminalpolisen.

Konventionen innehåller framför allt bestämmelser om informationsbehandling, dataskydd och datasekretess i anslutning till det datoriserade informationssystem som skall upprättas vid Europol.

Medlemsländerna skall förse Europol med uppgifter i huvudsak utgående från vad som finns insamlat i nationella register. Medlemsländerna får dock införa uppgifter i Europols analysregister endast om insamlandet av uppgifterna är tillåtet enligt nationell lagstiftning. Europol förser i sin tur de ovan berörda nationella enheterna med relevanta uppgifter ur sina register.

Utskottet har kunnat konstatera att bland annat den datatekniska utvecklingen inom polisområdet lett till att landskapslagstiftningen om personregister måste anses såväl

bristfällig som föräldrad. Hanteringen av register som förs av landskapsmyndigheter (däribland polisen) eller kommunala myndigheter på Åland regleras för närvarande endast av några knapphändiga bestämmelser i landskapslagen om allmänna handlingars offentlighet (införda genom en lagändring 58/91). Konventionen förutsätter bland annat att det på nationell nivå skall vidtas sådana lagstiftningsåtgärder som behövs för att säkerställa en skyddsnivå vad avser personuppgifter i register som behövs för att motsvara principerna i Europarådets konvention om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter. Landstinget gav sitt bifall till den sistnämnda konventionen i september 1991.

Landskapsstyrelsen har den 18 december 1997 avlåtit en framställning om ändring av landskapslagstiftningen om personregister (nr 16/1997-98) som innebär att bland annat rikets lag och förordning om polisens personregister skulle antas att gälla i landskapet. De nämnda riksförfattningarna genomgår för närvarande ändringar för att motsvara Europolkonventionens krav. Dessa ändringar skulle enligt förslaget till blankettlag bli gällande i landskapet. Utskottet kommer separat att behandla framställningen men konstaterar att lagstiftningsåtgärder är nödvändiga för att landskapslagstiftningen skall kunna anses vara i nivå med Europolkonventionens krav. Mot bakgrunden av den föreslagna kompletteringen av registerlagstiftningen anser utskottet likväl att lagtinget kan lämna sitt bifall till lagen om ikraftträdande av konventionen.

Av konventionen framgår att Europol i sin verksamhet använder EU:s officiella språk varför allt informationsutbyte med medlemsstaterna sker på ifrågavarande stats eget officiella språk. Någon skyldighet enligt konventionen för den åländska polisen att motta handlingar på annat språk än svenska i ett eventuellt samarbete med Europols nationella enhet föreligger därför inte.

Konventionen förutsätter att varje medlemsstat skall utse en nationell tillsynsmyndighet vars uppgift är att tillse att nationell lagstiftning och skyddet för individens integritet beaktas då information översänds till Europol. I Finland kommer dataombudsmannen att ha denna uppgift. Ombudsmannens befogenheter gäller enligt förslaget i framställningen nr 16/1997-98 även uppgifter i register som den åländska polisen för.

Utskottet tillstyrker att lagtinget enligt 59 § 2 mom. självstyrelselagen ger det begärda bifallet.

ÄRENDETS BEHANDLING

Lagtinget har den 10 november 1997 inbegärt lagutskottets yttrande över framställningen.

Utskottet har i ärendet hört polismästaren Björn Andersson.

I ärendets avgörande behandling deltog ordföranden Wickström-Johansson, vice ordföranden Jansson samt ledamöterna Sirén, Sjöblom och Söderholm.

UTSKOTTETS FÖRSLAG

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet

att Lagtinget ger sitt bifall till att lagen träder i kraft i landskapet Åland till de delar konventionen faller inom landskapets behörighet, under förutsättning att riksdagen antar lagförslaget i oförändrad form.

Mariehamn den 8 januari 1998

Ordförande

Lotta Wickström-Johansson

Sekreterare

Lars Ingmar Johansson